

T. T. G.

Nr. 8. Veebruar 1930. a.

II aastakäik.

Väljaandja: Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi Õpilaspere. Peatoimetaja: Aug. Raud; abi: D. Koppel. Tegev toimetaja: A. Grünverk. Toimetuse liikmed: S. Adamson, A. Hurt, T. Linde, L. Peldk, V. Taadler. Talizuse juhataja: V. Käppa. Kaastööd võtavad vastu toimetuse liikmed igal ajal. "T. T. G." ilmub iga kuu 1. ja 15. päeval, välja arvatud õppetöö vaheajad. Nri suurus vähemalt 16. lk. Üksikri hind 25 senti. Tellimisrahad järjekordse ilmunud nri eest tulevad tasuta hiljemalt 8. ja 23. kuupäevaks klassivanemaile. Selleks saamiseks ajaks tulevad sisse anda klassivanemaile ka uue nri tellimised.

MÕTETE KATKEID INIMESE VAIMLISEST TEGEVUSEST.

Mõista õppida -- see on suur kunst. Kool näitab meile, mida on vaja õppida, ühtlasi püüab praeguse aja kool näidata kätte ka need teed, kuidas õppida, et emast arendada ja laiendada oma vaimlist silmaringi.

Sõnade, arvude, lausete ning igasuguste definitsioonide pähetuupimine pole õige õppimine. Sellega harjutatakse ja arendatakse ainult seda peaaegu osa, mille ülesandeks on meelepidamine, kuna muud osad jäävad tegevusetu. Mida südamalt tuubime pähe, seda rohkem koormame pisiasjadega oma mälu. On tähtis, et oskaksime iga päheõpitud sõnaga, arvuga, lausega, definitsiooniga opereerida; olgu neid kvantitatiivselt enam vähem, kuid tähtis on, et meie võiksime neid praktiliselt tarvitada, ja nende abil leiutada uusi tõdesid. Seda tahabki taotleda praegusaja kool. Sa ei ole veel sellega osav laskur, kui viskad endale tosina püsse turjale. On tähtis, et sa oskaksid lasta hästi kas või ühest neist, parem muidugi kui mitmest.

Mälu on õieti abifaktor. Tema ülesanne on säilitada seda, mis on teadlikult omandanud meie mõistus, mis on vastu võetud meie olemusse tegeliku harjutuse teel.

Kas meremees õpib taamatu järele, kuidas juhtida laeva? Kas ujumist, tantsimist, joonistamist, graveerimist, kudumist, õmblemist saab omandada teooria teel? See ei õpi kunagi tantsima, kes õpib pähe kõiksugu pa'd. Ei. Tantsupa'd tulevad harjutada meie organismi nii, et neid võib tantsida juba ilma mälu koormata. Mälul jääb siin ju üldse vähe ülesandeid.

Eduka vaimlise töö eetingimuseks on rahu. Igasugu kärsitus, igasugu ruttamine, igasugu ärritus, on kahjulik. Rahu seisukorras on inimese vaimlised võimed kõige loomisvõimlisemad. Uued ideed valmivad ikka rahu seisukorras. Tõsi küll, et üksikjuhtudel sattudes mõne väite kaitsmisel hasarti, meie mõte on palavikuliselt tegevuses ja loob intensiivselt, kuid niisugune tegevus on erakordne, väsitab varssi ja ei ole kaugeltki normaalne.

Ükskõik missugust tööd sooritada, peame eelistama alati iseenda leitud teed, peame hoidma seda suunda, mida sugereerib meile meie enda intuitsioon, pöördes vähem tähelepanu võõrastele võtetele ja meetoditele. Neid muidugi tuleb ka arvestada, neist mõndagi omandada oma meetodi täiendamiseks, mis on seda kergem, mida selgem on oma meetod.

Iseseisev vaimline isik leiab ikka ja ikka uusi originaalseid võtteid. Kas Shakespeare, Byron, Napoleon või mõni teine suurus kopeerisid kellegi teise töökspidamisi? Neil oli usku ja lootust ainult oma võtetesse, oma seesmisesse jõusse.

Seda, kes oma meetodiga saavutab erakordseid resultate, kutsutakse geeniusiks. Aga üksiku indiviidumi geniaalsetest võtetest tehakse küll ahelaid, mida sunnitakse kandma teisi, kes teotsevad selsamal alal.

Ainult nõrk ja jõuetu, iseseisvusetu indiviiduum kasutab teise meetodit nagu karku, et kuidagi edasi saada. Niipea aga kui ta tunneb oma jalgades kandvat jõudu, heidab ta kargu jäädavalt ja läheb iseseisvalt sinna, kuhu tahab. Geeniused vahetavad sageli oma meetodeid. Napoleon tekitas murrangu sõja-kunstis. Tal oli julgust muuta hiljem koguni oma esialgset sõjataktilikat. Geenius tunneb instinktiivselt, et on mõttetu käia alati üht ja sedasama teed, olgugi et see tee on leitud iseseisvalt. Ainult järeleatmajad ja plagiaatorid püsivad igavesti võõraste töökspidamiste raami sees.

Vaimliselt arenenud isik õpib õieti hindama inimesi ja elu nähtusi. On ju meie vaim alati tegevuses, kui meie ärkvel oleme. Kõndides, näit., tänavalgi, meie ilma et ise märkaksime, õpime eraldama mitmesuguseid tüüpe, kes meist möödavad. Mees- ja naisolevused on kui raamatu lehed, mida sirvime. Osav lugeja aimab kohe, millisel leheküljel on tähtsat, millisel ei ole. Ja meilegi klassifitseerime möödujaid. Jätkub pilgust ühele isikule, teist aga peame kauemini vaatlema, et asetada teda teatud gruppi. Ja kes kahtleb selle juures, et meie suure hulga vastutulijate seas võime leida isikut, kes on prototüübiks sadadele, tuhandele isikule, mõnikord prototüübiks kogu rahvale.

Silmitsedes nii, hoolega inimesi saame headeks inimestetundjateks. Ent nii samuti võib õppida hästi tundma ka kogu elu nähtusi. Sellel on aga igapäevases elus suur tähtsus.

Võtame kas või usalduse küsimuse. Kes on harjunud tundma inimesi, see teeb pea alati õige valiku, vastava isiku leidmisel. Usalduse küsimus ei ole aga mitte lihtne küsimus. Jeesusel Kristusel oli tegemist tuhandete inimestega, aga ta valis neist välja ainult kaksteistkümmend, keda usaldas oma õpetuse levitajaks.

Intuitsioon - see on seesmine õpetus ja õpetaja ühtlasi. See seesmine õpetaja elab igatahes ihauhes meis. Andke talle vabadus, laske tal teetseda, ja teist võib saada geeniused.

Geenius leiab teemandid mudast. Geenius võib olla halb grammatika tundja, ent hoolimata sellest võib ta nihutada mägesid ühest kohast teise, võib ehitada terveid linnu, võib mähkida telegraafi - traatidesse kogu maailma. Haritud olla - ei tähenda veel seda, et olla geenius. Haritud inimene võib istuda kuskil kontoris terve oma eluea 80-kroonilise kuupalgaga, kuna aga sel samal ajal vormilise hariduseta geenius võib ajada kokku miljoneid, tänu oma nupukusele ja leidlikkusele, tänu sellele, et ta õigel ajal on suutnud anda vabadust intuitsioonile.

Vaimlisel jõul on suur tähtsus. Iga elu faas sõltub vaimlisest jõust. Vaimlist jõudu võib kasuga tarvitada igas eas, iga järkjärgulise algatuse puhul. Füüsilise jõu pingutus sünnib õieti vaimlise jõu sunnil. Füüsilise jõu kulutamine on mõttetu, kui pole seda juhtimas vaimline jõud. Lausub ju vanasõnagi: Palju rohkem tehakse nõuga kui jõuga." Vaimlise jõu omajad saavad maailma-kuulsusteks, füüsilise jõu omajast vast ainult mõned elukutselised sportlased ja jõumehed, kuid needki ainult sellepärast, et neid nende füüsilises tegevuses juhib treeneritud vaimjõud. Vaim kontrollib ja valitseb keha. Vaimlise enesevalitsemise puudus annab tunnistust inimese ebaküpsusest, annab tunnistust sellest, et meie vaim, meie tõsine "mina" on jäetud unustusesse, ei ole vastavalt arendatud.

P. Millford'i ainetel -dt.

=====

Fantaasiarikkale inimesele on iga väiksemgi asi üks juhtumus.

P. Klein.

Geenius hüppab üle kuristikude, andekas ehitab sildu.

F. Ontano.

V Ä R D J A S,

(järg).

Värdjas ei näinud pilvede mängu ega päikese tõusu. Ei olnud mõtet vahtida unistades helendavasse kettasse, kuna seejuures kõht lõi vurri. Eile õhtusest supipärast oli jätkunud vaid niipalju, et kustutada esialgsot põletavat näliga; kuid seda hullemini tükkis see täna kallale.

Keegi vastik olevus oli roninud vist värdja sisemusse, nagu arvas ta ise. See elukas oli enesele teinud ülesandeks bastardi piinata ning vihastada. Kord keeras ta end kerra kui siil ning veeretask oma keha siis kolinal mööda sisekonda. Siis, tüdinedes tollest lõbust, hakkas ta küünte ning hammastega rebima soolikaid. Siis veeretask ta end jälle ning siis rebis ta jälle. Vahest torkis isegi üksikute nõelateravate okastega. See kõik sünnitas värdjale määratut füüsilist valu. Ta jooksis meeletult metsa mööda ringi, lootes leida jänese jälgi. Ning viimaks pika ning väsitava jooksu järele, leidis ta ohvri, kelle söi ahnelt ning kiiresti. Siis, kui kõht peaaegu täis, sest täis, üsna täis saada ei võinud see kõht ialgi, toorest liha, ning kui ta veel ainult isu täitaks närisk lihariismeid kontide küljest, hakkas ta mõttelend töötama.

Milline toiming võis olla küll mõnusam kui söömine, söömise siis, kui seljataga nädalaaegne paast. Kes korralikult sööb, kelle vastu taevaskarmuline õnnistades teda söögi ja joogi rohkusega, see ei suuda ialgi mõiska nälgi ja rõõmu, kes on saanud täita oma kere nagu "kord ja kohus".

Nüüd nautisk värdjas seda meeldivat rannestust kehas, mis oli järgnenud sellele tormamisele. Mis oli too koer seal külas tema vastu! Päh, too oma kutsikate ning supipäraga. Ent siiski -- kutsikatega! Värdja mõttekangask tuli tühi koht. Siis aga hakkas aju tikuma mustrit, mis koostatud ikka vaid ühest mõistest: kutsikad! Ning siis seadis bastard üles sellase küsimuse, millist ialgi ei oleks puudutanud temasugused: miks ei omanud tema, emane värdjas, kutsikaid?

Ta hakkas närisk konti ning tõstisk pää. Kutsikad, kutsikad!

Uuesti asusk ta närisk. Tahtisk mõnuleda, kuid mõtteä pääs muutsisk ta hajakameelseks, nii et ta puremise unustask, ilast tilkuvad lõuad lahtisk jätkisk ning ikka ja jälle aju waevas tolle, temale nii keerulise probleemiga.

Viimaks, päikese punav ketask oli ammu vajunud pilvede loorilisesse uttu; tundisk bastard lauge minevat raskeks ning mõttelõnga minevat sassi. Tuli uni, raske ning sügav. Veel jatkus energiat vaid kraapimiseks auku lurme, kuhu bastard peitisk enese kui sulgpehmesse voodisse. End veidralt kerra kiskudes uinus ta nagu

NEISTSIINASEIST LAHKUNUIST.

(J ä r g)

II lend (1921).

Arvult 27 hinge. Said õpetust meie koolist kaks aastat. Ühe aasta töötasime direktori magatistoeruumis, teise -- praeguses I cesti keele klassis. Oli kaunis kooskõlaline klass. Neil oli enne lõpetamist luuletatud üks laul, mille iga salm puudutas üht klassikaaslast. Kahjuks ei ole mul seda laulu käepärast, muidu oleks huvitav avaldamiseks kui rariteet T.T.G. koidika-ajast. Mõned read on ainult püsinud meeles, mida restaureeritult avaldan tekstis.

Algamisk siis jälle:

Alfabeedi eesotsas seisk Irma Akkel -- päevapiltnik Akkel'i tütar Tallinnast. Kuraasikas, energiline, käskiv ja iseteadlik natuur, kes ei alistunud igakord nii väga koolikorralk; valmisk, kui tarvis, tegemisk õpetajaspersonaalile tugevat nõuget. Käisk ülikoolis, kandisk vaheldamisk korbis musta ja värvilist tekstiit, lõpetask ülikooli ja on nüüd Tartust jäljetult kadunud.

Elfriede Illisson -- Helmes preili, Savi Illissoni tütar. Brünett silmilt ja juukseilt, puna põsil, täisk tuld. Meie esimene lavatantsija; mitte küll niivõrt osav plastikas kui rahvastantses ja karakteritantses. Tõrva alevi piinelt jaanipäeva-peol juhtusk temaga ebameeldiv äpardusk, kuid sellest ma ei räägik. Oskask olla ka vaikne ja nukrameelne, kuid siiski peitisk temas

koer, sest ta oli ju ainult vördjas, mitte hunt, kes magab sirgelt, pää esimesil käpilt.

Varsti tõusis kuu, valge ning hele. Hakkasid särama üksikud kahvatud tähed, mõned neist vilkuvad kui tulukesed tuule käes. Kuud, keset noid helkivaid laternatulukesi, võis võrrelda süütu naisega, kes näib kõigile läbipaistva ning selgema, kuid kes omati oma ette mõistatus. Ta oli kui naine, kes siginatu, kes aga kannab seda "kaotust" kui kangelanna, kõndides püsti pea ning sirge seljaga. Vaatavad sellast naist inimesed ning tunnevad aukartust. Sest ta pole sarnane paljudele neile, kes kardavad valgust ja vast ka pimedust, kuid kes eelistavad hämarust, seda, kus pole näha inimesnägusid, ei suunurgis tuksatuvat ironiat ega silmanurgis tarretuvaid pisaraid. Pole kuu sarnane naistele, kes päevad veedavad katuse või keldri-kambris, tülles välja alles siis, kui süüdatakse tänavanurgil põlemis gaasilaternad. Ei! Kuu oli nagu naine, kes valge ning puhas, erinev kõigist naisist keskpäraste ihade ning soovidega, erinev naisist, kes ihkavad pattu, kes oletavad, et nad loodud sünnitama seda, kes otse haiged patu järele, nii nagu seda oli emane vördjas. Kuu oli nagu süütu täiskasvanud naine, sest neitsiks oli ta liiga külm, liialt kõrk ning üleolev.

Vördjas aga ei filosoferinud valgest kuust ning valgeist naisist, vaid magas ning nägi und. Painajalik oli uni, lõppedes häämitsusega, mis tõepoolest põlnud ei ulg ega haugatus.

Värgus unest. Tõstis pää ja vaatas inestunult enese ümber. Ei suutnud kohe vahet teha unenäo ning tõsielu vahel. Arvas, et see, mis alles praegu oli vapustanud närve, sündis reaalmaailmas. Seepärast leidis väga kummalise, et lamas lumes, vurrud härmatud. Pikkamisi, väga pikkamisi tekkis vahe reaalsuse ja ebareaalsuse vahele. Kärises katki inetu unelma võrk, ja vördjas suutis vaid vaevalt aru saada, millal ning kus oli näinud kutsikaid ning uhket halli isahunti.

Kuid sel unelmal, mil bastardile paistis nii eriskummalisena, oli oma tähtsus ta pärastises elus. Nüüd nägi ta pööramatu tõena, et oli tarvis võita mõne isahundi poolehoid. Mis imelikum, siit peale ei unistanud vördjas enam kutsikaist, vaid isahundist. Vördjale eneselegi näis see veider, sest niipalju kui ta ka mõtles, ei tabanud ta omati oma mõttelõnga kunagi tillukeste kutsikate juurest, vaid hoopis mujalt. Ent tollel tabamise momendil trööstis ta end sellega, et ta liialt vaevab oma peaju selle lahendamatu probleemiga -- omada kutsikaid -- ning liiast mõtlemisest unustab tihti eesmärgi, otsides abinõusid selle saavutamiseks.

keevat ürgjõudu. Lõpetas võimlemiskursused Tartus, oli kuskil Pärnumaa põhjas koolmeistriks, hiljem olevat läinud mehele ja elavat praegu (kui ma ei eksin) Tallinnas.

Elfriede Insler - arukas tüdruk, kuid vaikne ja õrn; kehva tervisega. Iseärasuseks oli see, et tal olid iga haige kehaosa jaoks spetsiaalselt kootud soojendamiskatted - olgu haige siis kõrv, hammas, kael või mõni muu kehaosa - rääkimata kampsoneist, mida oli tal külluses. - Lubas kooli lõpetamise järele minna kohe reisile Skandinaavia maadesse, kus tahtis võimaluse korral ka edasi õppima jääda. Vast läkski ja jäigi sinna, sest mäletavasti ei ole ma näinud teda 1927. aastast teps mitte.

Leida Kask - kõrv. kurameerija preili; oli tegemist teda vaos hoida.

Vilma Koll - Tartu preili. Puiestee tänavalt. Lihvitud, peen, blond, paraja pikkusega, plastiline preili. Rääkis ruttu, asjalikult, korrektselt; oli viisakas, kuid ka iseteadlik, ei kannatanud labasemat ega ironiseerivat tooni. Käis ülikoolis, vist on lõpetanudki. Elab praegu Tartus, vähemalt on teda kaunis tihti siin näha.

Elise Laas - jälle Tartust pärit. Prillidega blond preili, vormidelt iga-pidi ümmarik kui rull. Oli tulnud saksa koolist, oli õigekirjaga vähe hädas. Tegev koolis praktiliste kalduvustega, tubli tööinimene. Vilistlaskogus hiljem ikka tegev. Ülikoolis õppis hoolega, on käinud mehe koolis tihti tunde kuulamas ja ka tunde andmas. On praegugi Tartus, ülikool küll vist lõpetatud.

Magda Liiide - pikk blond preili, vähe pehme keelega, mis andis ta kõnele erilise tämbri. Mitte just patentne edasijõudmises, kuid teadlik selles, et peab tööd tegema. Asjaajamistes koolis väga tegev; hoolitsev, ettevõtlik, ametis

Ja üldse, miks ei võinud siis tema, kuigi ehk vördjas, ihaldada enesele kaaslaseks puhastverd hunti.

Bastard tõusis pikkamisi jalule, sirutas, enne esimesi, siis tagumisi muskleid pinguli tõrmates. Raputas siis kehalt üksikud, sileda nahkkasuka karvusse sattunud lumekristallid ning istus lumele.

Tähed taevas kustusid, kuulutades lähenevat hommikut. Peagi hakkas taevas idas roosatama, tumenedes aegajalt, kuni viimaks vördjaski märkas, et lähenemas päev, valge ning päikeseküllane. Sellasel päeval polnud tal aega midagi teha küla ligi asuvas raagus metsas. Ta põgenes eemale, et peita end varjurikkas kuuse-tihnikus.

Tõusis päike, suur ning helendav; külamajade korstnaist kerkisid hallid nõorsirged suitsujoad siniõhku, kus nad ribadeks, tükeks rebenesid ja kergesse õhku haihtusid. Inimesed algasid toimetusi õuedel, koerad hüüdsid õhku kiljatusi, teravaid ja kriiskavaid. Järgnes päev, sarnane kümmele eelmisele -- külma päikese ning viinge tuulega.

Mõninga tunni järele kustus päike, kadus päev, nagu kaovad kõik päevad -- kiiresti, tähelepanematult, ruttu.

Õo lähenedes jättis vördjas maha oma peiduurka ning algas otsingut hundi kui kaaslase järele. See mõte, olla saadetud isahundist, oli vallanud teda. Igast küljest oli ta piiratud vaid selle mõttega. Ta oli nagu kotis: kuhu ta ka pöördus, ikka vaatas talle vastu see tung, igatsus, soov.

Ning vördjas ei piüdnudki raputada enesest seda soovi. Talle meeldis isegi teataval määral see erutus, mis teda taga kihutas ikka uusile otsinguile. Algu- ses jooksis ta hää õnne pääle valimatus suunas ning maaligi. Kuid tervel ööl, mil ta rattas vahet pidamata, ei olnud tagajärgi. Ta ei leidnud kedagi.

Vastu hommikut oli ta näljane ning väsinud, kuid siiski jooksis ta ringi kuni valgeni. Seekord oli saatus talle armuline: ta tabas noore orava ning sõi selle tervikuna. Päeva veetis ta jälle peidetud urkas -- magades, jõudu kogudes, et alustada uut otsingut öö tulekul. Ent sel ööl oli samasugune tagajärg -- ta termiline oli olnud asjata.

asja enese pärast. Oli koolipreilik, siis õppis Naisühingu käsitöökoolis, nüüd nähtavasti jälle kuskil laste - koolitajaks. Kooli juubeli-aastapäevaks tuli talt tervitus Viljandist, ja sellele kirjutas ta juba alla nime Liiude -- Intelmann; nähtavasti siis mehel.

Harriette Mattus -- Ropka preili. Kehakas, armastas šikilt, õigemi-
mini kallilt riietuda. Laiad lokid. Tema kohta oli lausutud ülalmainitud laulus:

" -- -- -- -- -- Harryette Mattus,

Juuksed otsa peal kui katus.

Gertrud Meos -- ka Ropkast, tuulik - möldri tütar. Kuiveljas, pikk, tõsine, kibe -- murelik-kannatajalikud jooned näol. Rääkis vähe. Kohusetruu, tegev.

Amanda Möller -- ümmariku näoga ja kehakujuga. Viibis meil ainult ühe aasta. Asjalik, parajalt tõsine, töönimene. -- Käis ülikoolis ja vist lõpetas ka. Siirdus -- rahandusalale. Töötab pikemat aega Tartu Majaomanikkude Pangas. Alati lahke ja sõbralik klientide vastu. Juba proua.

Olga Poulmeister -- aadliku daami välimusega ja olemusega. Täiesti täis- kasvanud, ületas pikkusega kõiki. Pigemini võis teda pidada välimuselt ja üles- pidamiselt T.T.G. koolipreilik või klassidaamiks kui õpilaseks. Brünett, aristo- kraatlikud, natuke traagilis-ironilised näojooned, mis olid väga kooskõlas ta üldise olemusega. -- Läks kohe mehele pärast kooli lõpetamist. Elavat vist Tartus, kuid mina teda küll ei ole näinud, õigem näib siiski olevat see, et ma teda ära ei tunne; sest sedalaadi daame on linlaste hulgas väga rohkol arvul.

Elfriede Piir -- tasane, nirk tüdruk. Istus esimeses pingis. Oli osav õpetaja taskuraamatuid numbraid ära lugema. Laulusalm temast algas umbes nii:

" Tillike Elli Piir,

Tasane kui väike hiir . . . "

Alide Pillau -- lüheljas, peoneljas, paendliku kehaga, tasase loomuga tütar- laps. Nõbe õppiija, agar igal pool asju ajama. Rääkis tõsise näoga, kaunis kärmelt ja loogiliselt. -- Oli tudeng, praegu Linnapangas ametis, alul kaardi- kataloogi

Nii kestis see terve nädala. Kuid vördjas ei loobunud emast eesmärgist. Ta kiire närviline rutt oli muutunud järelemõtlikuks, kaaluvaks. Igatsus vaevas teda aga endiselt, võib - olla ehk veel rohkemgi.

Kadusid ööd, libisesid igavikku kuuvalged ööd. Möödusid öödki, mil langes lumehelbeid kui siid-pehmeid udusulgi mõtmatust kõrgusest. Noil öil pädas vördjas järjekindlalt jahti igatsetu perra. Vahel näis talle see rühkimine, sumamine pehmes, kohavas lumes, mis oli valge ja õrn kui kartulipuder, asjatuna, naeruväärseana. Ent kui siis jälle külm tõmbas kaane lumelagendikele, kui jälle naeris valjuti ja kalgilt kuu, siis hiilis igatsus varjuna ta rinda ja peitis enesesse kõik teised soovid. Siis, noil öil, kui vördjas peatus kuskil lagendikult, otsides silmega toda hunt, kes pidi olema loodud tema kaaslaseks, valdas teda kurbus. Ta tõstis oma nina südametult naerva kuu poole ning ulus kaeblikult, igatsevalt.

Kuskil ometi pidi olema see, kelle perra igatses vördjas. Ta ulus nutvalt, üdini tungivalt. Alanud kõige kõige madalamast toonist oma heliredelis, siirdus ta kõige heledamani. See oli imeline "armastus-laul", täis peitmata kirge ning igatsetust. See oli lumilagendiku elaniku võluvaim seronaad, sisaldades terve selle hinge soovid ning püüded. Ulus kaua . . .

Keegi ei kuulnud teda. Inimesed ehmusid, püüdsid matta omi kõrvu, et mitte kuulda. Loomad heitusid, roomasid oma urgastesse ning värisesid seni, kui lõppes öudne sünfonia.

See aga, kellele laulis vördjas, kellele pühendas oma südamlikumad toonid, ei kuulnud . . .

Bastard oli haige, haige igatusest isahundi järele. Ta ei märganud enam muretseda toitu. Jänes hüppas meetri kaugusest ta eest mööda, kuid vördjas ei näinud teda. Nii näis tõestuvat oletus, et kirg võib ületada isegi nälja.

Öö öö järele võis bastardi näha lonkimas, pää maaligi, keel väljas, saba libisemas mööda lund.

=====

laua taga, praegu kõrge puldi man. Jookseb osavõtlikult leti juure, kui lähen hra Jaanson'ilt rahatsekiga või elektriarvega.

Margit Rass ja Erika Torm kaks kaelastikku-käivat lahutamata sõpra. Vahe-tasin kaua aega ära nende nimed. Eriti siis, kui oli tarvis pragada. Siis sai ikka Rass Torm'i eest ja Torm Rass'i arvel peapesu. Alles kui tüli lõpnud, solgus eksitus. Olid tulnud mõlemad saksa koolist ja olid eesti keelega hirmsas hädas. Margit Rass oli siiski märksa parem. Erika Torm'i kohta ütlos laulusalm nii:

" Oma eesti keelega

Võib ta surmuid ärata' . "

Erika Torm oli rikas preili. Karlova tänavas rida maju, Läti piiril, Laura rajoonis - mõis või talu jne. Energiline daam. Kindlasti on meeles, et ta käis üli-koolis. Kuid juba mõnda aega ülikooli prorektor prof. Jaakson'i proua.

Margit Rass'ist olen vahem teadlik. Vist temagi käis, vast käib veel praegu ülikoolis. Näen teda rõhkem kui teisi Tartus. Sümpaatlik oma olemuselt. Kas need kaks kõnealust jäid ka pärast kooli lahutamata sõpradeks, pole mul kahjuks mitte teada.

Mary Bekker - tugevatemperamentiline preili, eriti tantsusaali põrandal. Oleks talt saanud vahva burs, kui oleks astunud ülikooli, kuid siirdus varssi perekonna-elu alale.

Thea Heringson - hea, vaikne, armas laps. Tegi tööd ja naeratas omaette. Olime ta kadunud isaga, kes oli ka sobiv, seltskondlik inimene, kooskõlalises vahe-korras: - Thea on praegu tudeng, samuti vaikne, tasane, sõbralik. Tegime temaga 1928.a. suvel juhtumisi koos ühe vaevarikka reisi Tamsalust Paideni, sellel kõige armetumal Vabariigi raudteel. Kõndisime rongi kõrval ja noppisime lilli. Värskendasime vanu koolimälestusi.

Teised, keda pole maininud, olid tasased, korralikud, enam-vähem kohusetruud koolilapsed, kelle kohta ei ole erilist mälestusis säilinud. Nende hulgas oli ka alfabeedis viimse - Amanda Ütt, kelle Jumal kutsus varssi pärast kooli lõpetamist enda juure.

Üldse oli see lend rahulik ja asjalik töölend. Lõpetas sellest lennust 96%.

Ning siis tuli aeg, mil nõrkus kui luupainaja valdas vördja. Ta võttis enese võimuseesse terve tolle keha ning kõik meeled. Tundide kaupa lamas vördjas lumel, et koguda edasiminemiseks jõudu.

Ja saabub õõ, mil ta viimist korda otsustas laulda oma igatsustulest hõõguvat laulu, viimist korda -- ning siis kaustada kõik, jätta kõik see, mis vaevanud teda päeval ning ööl, sundides rändama sihitult kahvatute tähtede valguses heita enesest kõik see, mis kohustas murdma jäneseid ning oravaid, mis aga ikka kihutas tagant kui kiusaja. Vördjas ei suutnud vahet teha nälja ega kire vahel. Talle näisid nad mõlemad inetute vaenlastena.

Jälle oli kuivalge õõ, hele, selge ning karge. Viimse jõuga, viimse energiaga upitas end üles äärmuseni nälginud hundikere. Ning ta ulus jälle, valu ning vaevaga lõi vördjas oma laulu, valu ning vaevaga tõi ta tema ilmale kui raine lapse. Kõik, mis peitus vördjas, pani ta lauludesse, ulgu. Ja see oli ulg! Oli suureva kunstniku viimne pala, oli vana laguneva viiuli viimne laul. See oli igatsus, kire, nälja ning surma laul, lõppedes surmacelse karjatusega, mille viskas õõku viimse jõuga ning mis jäi sinna rippuma väheseks ajaks kui tombuke millestki, mis on ja viiski ei ole, kuni see lagunes paelteks ning haihtus mittemillesegi.

Kuu naeris, nagu alati naerab kuu. Lumi sädeles, nagu ikka sädeleb lumi. Tähed sirasid, perioodiliselt omi helke muutes; kord valkjad, siis punakad. Vaikus sosistas kristall selges õõs midagi, millest keegi aru ei saanud. Vaikus tervitas surma. Et vaikus kardab enese surma. Vaikus kardab ikka enese surma, sest ta tahab olla häretu, lõputu, surematu.

Vaikus vihkab enese surma . . .

As. Tiitsor

Tartus

Küünlakum 1929.a.

III lend (1922.a.).

Kogusummas 32 inimlast. Lõpetas 100%, s.t. kõik. Oli nende ridade kirjutaja juhatuse all olev klass.

Oli armas lend. (Vahemärkuseks olgu tähendatud, et endiall ajal olid lõppklassid üldse vähe teist moodi kui praegu. Nad olid nagu asjalikumad, koosnesid rohkem täiskasvanud õpilasist ja nende hulgas oli rohkem individuaalseid kujusid. Mis puutub omandatud teadmistesse, siis on esikohal muidugi hilisemad lennud.)

Vahekord selle klassiga oli haruldaselt hea. Sidemed selle lennuga on tugevamad kui mõne teisega. Nii mitme abituriendiga on hiljem olnud sagodasi kokkupuuteid.

Algame Amanda ja Salme Adams'iga. Kaks õde -- Pargi tänavast. Kaks õde küll, kui väga erinevad iseloomud. Salme (vanem) -- vaikne, rahulik, kahvatu, murelise näoilmega, väga usin õppija, edasijõudmises hää. Amanda (noorem) -- tuuliloomuline käreloom, punapõseline, täidlasem, elav, rõõmus, julge, ent ka nõbe õppija. Mõlemad aktiivsed õpilasorganisatsioonides. Salmel näis olevat siiski rohkem huvi kirjanduslikul alal. -- Salme läks seminari ja on praegu pikemat aega Alatskivi lossikoolis (Juhan Liiv'a Murumäe mõisa Loss) koolipreilik; Amanda siirdus ülikooli, kuid seda lõpetamata sai proua Kirsch'iks; elab Tamme väljal, omas majas, korraldab majapidamist, harib aeda ja kasvatab lapsi.

Helenē Hermann -- Reimann -- Aleksandri tänavast oma majast. Ainuke, kes on prouana õppinud meie koolis ja prouana lõpetanud ka. Oli mehel juba mõnda aastat enne kooli astumist, väike Lui tipsis kodus, kui mamma käis koolis. Tol korral oli teine aeg, katsugu praegu ka mõni proua kooli pääseda. Kooliõpilasena oli pr. Hermann õige vaikne ja tagasihoidlik, ent üksikute kaasõpilaste seltsis tuli esile ta varjatud vallatus ja elutung. Tal oli kalduvust praktilisel alal teotsemiseks. Hoolega on ta osa võtnud hiljem Vilistlasõguse eneseavaldustest. Kodus armastab ta askeldada majapidamise kallal ja täiesti kodusena tunneb enda maal, kuhu põgeneb igal suvel. Õppis ülikoolis ajalugu. Laskis enda lahutada endisest mehest ja on juba teisel mehel. Luule on seltsinud juure väike õeke, kellega nii mamma kui Lui armastavad vallatella. Seekord ongi mehe kaudu nihkunud armulise proua tegevusala rohkem maale -- Viljandimaa päristallu.

Tartu tütarlaste gümnaasiumi
õppeaasta

K l a s s i d.	I.			II.			III.		
	a	b	c	a	b	c	a	b	c
<u>I. Õpilaste arv klassis.</u>									
Õpilaste arv õppeaasta alul.....	47	49	48	34	40	34	35	35	34
Tuli juure.....	-	-	-	-	-	2	-	3	2
Lahkus.....	-	4	-	-	3	-	-	1	1
Õpilaste arv poolaasta lõpul.....	47	45	48	34	37	36	35	37	35
<u>II. Puudumised.</u>									
Puudumise tundide arv.....	897	929	1034	492	433	502	570	482	389
Mitu puud. tun. iga õpil. kohta.....	19	19,8	21,5	14,5	11,7	14	16,3	13	11,1
Sugugi ei puudunud mitu õpilast.....	15	16	8	15	11	4	17	13	14
Nende % kes ei puudunud.....	32	35,6	16,7	44	29,7	11	48,6	35,1	40
Hiljaksjäämisi oli mitu korda.....	35	37	82	7	8	33	6	16	23
Hiljaks ei jäänud mitu õpilast.....	26	16	25	29	29	23	31	26	24
Nende %, kes hiljaks ei jäänud.....	55,3	35,6	52	85	78,4	64	88,6	70,3	68,6
<u>III. Edasijõudmine.</u>									
Ühtegi nõrka ei ole mitmel õpilasel..	19	18	14	19	15	16	21	17	15
Nende %.....	40,4	40	29	56	40	44,4	60	46	42,8
1 nõrk oli mitmel õpilasel.....	7	6	14	10	12	8	8	10	12
Nende %.....	16	13,3	29	29,4	32	22,2	23	27	34,3
2 nõrka oli mitmel õpilasel.....	9	9	10	2	7	7	4	7	3
Nende %.....	19,2	20	21	5,8	19	19,4	11,4	18,9	8,6
3 ja rohkem nõrka oli mitmel õpilasel	12	10	5	3	3	4	2	3	5
Nende %.....	25,5	22,2	10	8,8	8,1	11,1	5,7	8,1	14,3
Nõrku numbreid üldse klassis.....	72	66	70	28	37	41	21	37	34
Mitu nõrka iga õpilase kohta.....	1,5	1,2	1,4	0,8	1	1,1	0,6	1	0,97
Mitmel õpil. kõik numbr. hääd.....	-	1	-	2	1	1	1	1	-
Nende %.....	-	2,2	-	5,8	2,7	2,8	3	2,7	-
<u>IV. K o r d.</u>									
Ülespidamine hääd mitmel.....	47	45	48	34	37	36	34	37	35
Nende %.....	100	100	100	100	100	100	97,1	100	100
Ülespidamine rahuldav mitmel.....	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Nende %.....	-	-	-	-	-	-	3	-	-
Ülespidamine halb mitmel.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nende %.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kord hää mitmel.....	43	43	45	30	34	30	26	33	34
Nende %.....	91,5	95,6	93,8	88	92	83,3	74,3	89,2	97,1
Kord rahuldav mitmel.....	4	2	3	4	3	4	9	4	1
Nende %.....	8,5	4,4	6,2	12	8	11,1	25,7	10,8	2,9
Kord halb mitmel.....	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Nende %.....	-	-	-	-	-	5,6	-	-	-
Märkuste üldarv.....	15	2	6	2	7	22	19	18	4
Märkusi tehtud mitrele.....	12	2	6	2	11	18	21	11	4
Nende %.....	25,5	4,4	12,5	5,8	29,7	50	60	29,7	11,4
Märkusi pole mitmol.....	35	43	42	32	26	18	14	26	21
Nende %.....	74,5	95,6	87,5	94,2	70,3	50	40	70,3	88,6

Märkused p. IV. juure.

Ülespidamine on märksa paranenud, noo on s.a. ülespidamine hää 99,6% (mööd. õp. samal ajal 96%); ülespidamine on rahuldav 0,4% (m. õ. a. 4%). Ülespid. ei ole halb ühelgi õpilasel. 13. kl. ei ole ühelgi õpilasel ülespidamist vähendatud. Ülespidamine on vähendatud IIIa-lõpil. ja Vc-lõpil., s.o. üle kooli 2 õpil. (m. õ. a. samal ajal aga 20 õpil.). Kord on samuti paranenud, nii on s.a. kord hää 90% (m. a. 82%); rahuldav 96% (m. a. 16%); halb 0,4 (m. a. 2%). Kõige parem kord on IVa kl., kus kõigil on kord hää, järgnevad IIIc-97,1% hää, IVb -97%, Va-96,6% ja Ib -95,6% hää. Kõige halvem kord on

F E D

õpilaste kohta 1929/1930
I poolol.

IV			V			Kokku	Võrdlus 1927/1928 õppeaasta	Märkusi võrdluseks läinud aastaga.
a	b	c	a	b	c			
25	31	31	29	24	35	531	564	Märkused p.II, juure.
-	-	1	-	1	3	12	9	Paudumisi tundide üldarv on suurenenud 1352 t. võrra. Keskmise puud. tundide arv iga õpilase kohta suurenes 13 pealt 17, peale.
-	1	-	1	1	1	15	23	
25	30	29	29	24	37	528	550	Kõige rohkem paudumise tunde õpilase kohta on Vc- 26,5 tundi, Ic-21,5; Va-21, ja Ib-19,8 tundi; kõige vähem puud. tunde iga õpil. kohta on IVa-9,5 t., IIIc-11,1 t. ja IIb-11,7 tundi.
238	585	563	608	397	781	8900	7548	Hiljaks jäämiste üldarv on suurenenud 177-lt 216 peale. Nende % kes hiljaks ei jäänud on vähenenud 75,5-ilt 68 peale. Kõige vähem hiljaks jäämisi oli IIIa kl., kus 88,6% ei jäänud hiljaks, siis IIIa 80%, IVa-80%, IVb-80%. Kõige rohkem hiljaks jäämisi oli Ib- kus hiljaks jäid 64,4%, siis Ic-52% ja Ia-54,7%.
9,5	19,5	19,4	21	16,5	21,5	17	13	Märkused p.III, juure.
8	5	3	6	5	9	150	186	
36	16,6	10,4	20,7	20,8	24,3	28,4	33,4	Nende õpil. arv, kel ühtegi nõrka ei ole, on vähenenud, võrreldes m. õppeaastaga. 334-lt 255-le, s.o. protsendiliselt 60,7%lt 48,3%-le. Üks nõrk oli 1.a. 102 õpilasel, k.a. 140; kaks nõrka oli 1. a. 62 õpilasel, s.a. 71 õpil. kolm ja enam nõrku oli 1.a. 50 õpil. s.a. 62 õpilasel, kokku oli möödunud õppeaasta samal ajal nõrku üldse 409 ja tuli iga õpil. kohta 0,8 nõrka, k.a. on üldse nõrku 530, mis teeb välja iga õpilase kohta 1. nõrga "Cum laudesid" on s.a. 14, möödunud aastal 11, seega mõne õpilase võrra suurem. Üldse on õppimine halvenenud.
6	9	9	13	13	19	216	177	Kõige rohkem nõrku tuleb iga õpilase kohta klasside järele; kõige vähem: Vb-0,4 nõrka, Vc-0,5, IIIa, IVa ja Va- igas 0,6 nõrka.
20	24	22	23	15	26	359	415	
80	80	76	79,3	62,5	70,3	68	75,5	
17	15	9	18	20	22	255	334	
68	50	31	62	83	59,5	48,3	60,7	
4	8	12	8	1	12	140	102	
16	26,6	43,4	27,6	4,2	32,4	26,5	18,5	
2	3	4	-	1	3	71	62	
8	10	14	-	4,2	8,1	13,4	11,3	
2	4	4	3	2	-	62	50	
8	13,3	14	10,3	8,4	-	11,7	9	
15	30	33	17	10	19	530	409	
0,6	1	1,1	0,6	0,4	0,5	1	0,8	
2	2	-	1	1	1	14	11	
8	6,6	-	3,4	4,2	2,7	2,6	2,6	
25	30	29	29	24	34	526	530	
100	100	100	100	100	92	996	96	
-	-	-	-	-	1	2	20	
-	-	-	-	-	2,7	0,4	4	
-	-	-	-	-	-	-	-	
25	29	19	28	19	31	471	451	
100	97	65,5	96,6	79	84	90	82	
-	1	10	1	4	4	51	91	
-	3	34,5	3,4	16,7	17	9,6	16	
-	-	-	-	1	-	3	9	
-	-	-	-	4,2	-	0,4	2	
3	5x)	6	1	11	-	121	158	
4x)	5x)	6	1	8	-	111	127	
16	16,6	21	3,4	33,3	-	21	23	
21	25	23	28	16	37	380	427	
84	82,4	79	96,6	66,7	-	72	79	

IVc klassis; kus 65,5% on kord hää, siis IIIa-74,3% hää ja Vb-79% hää. Märkusi on tehtud s.a. 121 -

III-le õpilasele (m.a. 158 -127-le õpilasele) ehk protsendilt 21% (m.a. 23%). Kõige rohkem märkusi protsendiliselt on IIIa kl. -60%, IIIc - 50%, Vb-33,3%. Kõige vähem märkusi on Vc- kus pole ühtegi märkust, siis Va - 3,4%, Ib - 4,4%, IIIa - 5,8% ja IIIc - 11,4% on tehtud märkus.

x) Klassi märkusi 1 1

MAALT VÄLJASADETU.

Väikeses toas, küünla virvendaval valgusel istub tardunud kuju. Ta tumedad silmad, mis näivad kaugusesse vaatavat, ei vaatagi. Neis puudub elu. Kahvatu näoga, arkuvajunud, läiketa siladega ja kolikusurunud huultega, sarnaneb ta kooljale.

On öö. Vanasta öö. Uusasta pole veel alanud, kuid juba on kogunud inimesi suurel hulgal päätänavaile. Nad naeravad ja kõnelevad valjusti. Kõnesummin kostab isegi kõrvaltänaval olevasse üksikusse kambrisse. Toasistuja ei näi seda kuulvat, sest ta istub liikumattult nagu unenäos.

Eemalt kostab tasane muusika ja hurraa-hüüdeid. Need muutuvad kordkorralt tugevamaks, ning viimaks tungivad muusikahelid täiel jõul üles vaiksesse tupp.

Istuja võpatab. Külm judin läheb üle selja. Uuesti ilmub elu ta sisse. Ta tunneb südamelööke ja verevoolamist pähe, Ta kuuleb inimeste rõõmsaid hüüdeid, kuuleb marsiheliseid ja näeb heledat valgust tänaval. Isegi tema tuba on läinud valgemaks. Ta astub akna juure ja vaatab välja - tõrvikute meri ja muusikataktis käijad inimesed naervate nägudega. Kõik on rõõmsad ja lõbutsevad. Ka teda valdab korraga rõõm ja ta naerab, ilma et teaks miks.

Siis tumeneb ta nägu. Talle tuleb meele, et ka tema on olnud kord rõõmus, lõbutsenud ühes teistega. Seda on aga kaua, kaua aega tagasi. Täna, vanasta ööl, mil lõpetatakse vana elu ja alatakse uut, jõulisemat ja paremat, kerkib miševik ta ette. See kõik nagu oleks sündinud eile.

Ka tema läks kord uuel aastal ellu, täis suuri ja hiilgavaid tulevikulootusi. Kuid siis - siis tuli surmav löök, mis pani tarduma elu. Teda ja teisi mõisteti hukka. Mõisteti hukka sellepärast, et nad olid julgenud nõuda enestele õigust. Õigust - seda ei olegi! Kellel võim, sellel õigus! Teda süüdistati mässulekikutamises ja tunnustati revolutsionäärriks ja saadeti maalt välja. Saadeti siia, võõraste keskele, toreduste ja lõbude tagaajajate juure. Siin, võõraste keskel, võeti teda lahkesti vastu ning püüti talle siin elu koduseks teha. Ta võttis tänuga vastu, mida talle pakuti, kuid kodutunnet tal ei olnud. Ta jäi neile võõraks, olgugi et ta igapäev nende keskel viibis ja ühes nendega meris. Kas oligi see tema naer, mida ta naeris? Ta naer oli alati kõlanud pehmelt ja tulnud südamest, kuid nüüd? Nüüd kõlas see valjult ja summitult.

Gertrud Holst (õigemini Järti H.) - kaupmees Holsti tütar Kauba tänavast. Poisilikult kuraasikas natuur. Alati tujus, nagu poleks kunagi katki midagi. Naerab muretut naeru.

"Nii ikka nüüd maanteel ma tantsin,
Kus tuulede, tormide mäng. . ."

on vist küll ta armsam laul. Kindlasti on tal vist aga üks teine laul ka armas, mis algab sõnaga: "Nur. . .". Põline tudeng. Kannab vahel valget mütsi, kuid enamasti liigub tsiviilis. Läbi ja läbi muretu hing. Kauemat aega hasartne kohvikukülastaja.

Ida Illison - tüse maatõugu tütarlaps, Helme Leebikust. Rahulik, tõsine inimene, murdis tööd päris mehe moodi. Omandas õpetaja kutse, teenis alul Setumaal. Kus on praegu, ei tea.

Anna Jõgi - Helene Jõgi - kaks õde, pärit dollarite-maalt. Mõistsid jumalikult "see ingliskeel", ent eesti keelt käändsid kui pulkadega. Kehaliku tüseduse kõrval oli raskesti liikuvat vaimlist tüsedust. - Varssi pärast kooli lõpetamist võtsid ette reisi Austraaliasse. Kus maailma otsas nad on praegu - sellest pole mul aimugi.

Ida Jüris - (Pärit Vastse-Kuustest) - klassi A ja O, klassi vaimline juht, klassi esindaja igal pool, isegi õpilaste esindaja õpetajate nõukogus. Paraja pikkusega, sirge, saloda taljega. Idealiseeritud eesti naise tüüp. Väga arukas, kirjanduslike kuldvustega, tasakaalus, viisakas, sümpaatne, praktiline teonime, üldse naine, kes ei jätnud midagi soovida. Astus küll ülikooli, kui läks varssi mehele kaubandusteadlaselo Habichtile. Elab praegu Tartus.

Erika Kapsta - tormi ja tungi laps. Oli valmis käest ära andma kõik, kui aga oleks saanud tantsida, tantsida nõrkemiseni. Meister masurkas. Oli julge ja otsene iseloom. Tegid kõik ruttu - kui saaks aga ennem lõpetada. Inspiratsioon ja andekus aitasid siluda väheõppimise - deffekte. Ministeeriumi teemis tõnkas haridusministrit hr. Bauer'it, kelle ülesandel korraldati töö. Kooli lõpetanud,

Ta tahtis mätta naerusse oma valu, kuid mida valjemalt ta naeris, seda valusamini rebenes haav ta südames. Ta tahtis naeru ja lärmi sekka mätta oma valu, kuid ikka ja ikka tungia see ka kõige valjumast müra-st üle. Ikka võimsamalt ja valusamalt. Viimaks ei saanud ta enam nende keskel olla. Keset lusti ja rõõmu, kui see oli saavutanud oma haripunkti, tormas ta välja, palitata ja mütsita. Ta nägu õhetas, silmad kiirgasid ning neist vaatas välja ta valu. Valu, mis oli suur ja kohutav, sundis taganema kõik rõõmsad helid ja muljus teda kui pähklit tangide vahel. Ta tormas välja öösse. Külmal tuul paiskas vihma talle näkku ja möödastõitev auto pritsis ta poriseks. Heledasti valgustatud aknad paistsid nagu huntide põlevad silmad ja rõõmuhelid kõlasid kui verejanuliste hüäänide kisa. Ilma peatamata jooksis ta edasi, pörkas vastu majaseina ja jooksis uuesti nagu koerte eest põgenev jänes. Viimaks jõudis ta oma tuppa, kus polnud ainustki heli, kus oli pime ja vaikne. Sinna tuppa peitis ta emast rõõmu eest; jäi üksi oma valuga. See uhke kogu, kes naeris pöörast naeru ühes teistega, langes kokku, kaotas enesevalitsemise ning andis voli oma valule. Ja valu, tundes oma võimu, mässas armuta. Ta ei tunnud halastust selle nõrga inimese vastu. Ta viskas teda maha ja pani ta ahastuses käsi ringutama, pani tarduma mõistuse.

Järgnevad päevad ja kuud olid mustad kui öö, täis õudseid hirmupilte.

Täna, vanaaastal, võis ta ta esimest korda toast välja minna. Ta olevat terve. Ta teab aga, et ta ei saa iialgi terveks. Igavesti jääb see haav ta südames valutama; sellele pole rahtu. Ja nüüd, kus ta ei tunne enam nii suurt valu, nüüd tulevad jälle uued rõõmsad helid ja kisuvad lahti ta tervenema südamehaavad. Ta on üksi siin toas kiinla valgusel, ning tänaval - lõbutsev rahvas. Kruugel, kruugel öö sügavas pimeduses seisab ta kodu oma rahulikult ja kutsuvalt vilkuvate tuledega. Iialgi, mitte iialgi ei saa ta sinna tagasi!

astus ülikooli, oli seal samuti tormiline tudeng. Läks mehele, sai pr. Kadak'uks. Nüüd on vähe taltsam, kuid endist tuld võib siiski hooti märgata.

Järgnevad kaks Kulli - Emilie ja Ida, mitte küll öed ega sugulasod, ent siiski mõlemad Kullid. Neist on pikemalt rääkida, seepärast võtan nad eraldi vaatlemisele.

Emilie Kull - Helme Purdelt, praegu pr. Koppel, meie koolihärra proua. Õpetasin teda juba enne Tartusse tulekut, seega olime vanad tuttavad. Koolis väheldane, vaikne, tasane tütarlaps, kuulas sõna, õppis mis nahises. Temperamenti oli, kuid see oli viisaka - tagasihoidlikkusega varjatud. Lõpetanud kooli, läks kehe mehele. Kõik III lend oli pulma kutsutud. Oli ka terve trobikond õnnelikke abituriente kooliõe pulmapeol. Mina ka. Sõitsin pruutpaari kalessi kõrgel pukil kutsari kõrval Purdelt Helme kirikusse jumala - ilusal suvepäeval ja sealt jälle viisipärast pulmatallu tagasi. Oli lõbus ja ühtlasi ka viimane maapulm, mille tegin kaasa. Tartusse jäädavalt asunud, kandis pr. Koppel ka tudengi teklit, ent on nüüd armu sellest loobunud ja elab õnnelikku ja muretut abielu oma mehe tugeva käsivarre kõrval. Tegevam liige T.T.G. Vilistlaskogus ja koolipidude ning loteriide puhul.

Ida Kull - pärit Tartust Tiigi tänavalt. Blondi-poolne, keskmise kasvuga, natuke meheliiku kõnnakuga. Töö juures asjalik, kõigiti tegev, tundis huvi õpilasringide vastu, valiti nii mitmele poole asjatoimetustesse. Iseloomult natuke raskevõitu, armastab unistada ja romantiseerida, elu üle filosofeerida, ent siiski seltskonnas küllalt lõbus ja oodatud külaline. Õppis mõni semester Tartu ülikoolis kaubandusteadust, laulis üliõpilaslauliku kaanest kaaneni pealuu sisse. Tartus olles oli eesti keele õpetajaks Grass'i eragümnaasiumis. Praegu juba mõnda aega Kuresaare Saksa ühisgümnaasiumis samas ametis. Meel - mõte kisub ikka Tartusse tagasi, kuigi Kuresaares ei olevat elu halb. Üldiselt sümpaatlik inimlaps. Tartu ajajärgul oli hoolega tegev Vilistlaskogus ja kooli ettevõtetes.

Helmi Kurrot - pärit maalt Raadi või Vesneri poolt. Lüheljas, kahvatu näoga blond tütarlaps. Aeglane ja haiglane. Liikus hiljukesi ja kõneles vaikse häälega. Viisakas ja intelligentne. Tundis suurt huvi kirjanduse vastu, võttis Kirjandusringi tegevusest soojalt osa, olles püsivalt selle presiidiumis. Armastab andumuslikult oma kooli. Pärast selle lõpetamistki käis ikka Vilistlaskogus ja aitas sellele kaasa. Kehy tervis ei luba tal korrapäraselt jätkata haridust. Oli või on praegugi üliõpilas- nimekirjas.

Ella Pastak - Pangodi Vainult. Välimuselt vähe morn ning natuke süng,

Tuikudes taganeb ta akna juurest ja sosistab needmissõnu, ähvardav, kõike hävitada tahtev pilk tumedais silmis. Ta käed tõmbuvad rusikaisse, kuid korisedes langeb ta toolile. Käed ripuvad jõuetult alla, pea vajub rinnale. Maru, mida ta mõtles vaikinud olevat, hakkab mässama. See kisub lahti ta haavad, ja värsket veri niriseb tilk tilga haaval maha. Ta tuhmid silmad vaatavad alla, ja - mis see on? Ta näeb mustavat vereloiku põrandal. Ta tunneb valu südames ja kuuleb veretilkade langemist. Ta surub käed südamele, et takistada vere nõrgemist, kuid asjata.

Ta istub päris kokkuvajumult. Kõinal on põlenud õige lühikeseks, ning toas on tontlikud varjud. Siis korraga loidab tuli uuesti ta silmis, ta kargab püsti ja naerab. Karmilt nagu raud-ahelate kõlin ja õudselts nagu appihüüd põrkab ta naer vastu seinu, põrandat ja lage, ning kaob siis järsku. Veel kord paistab elu ta silmist, veel üks sügav oho ning vandesõna huultel, siis langeb ta maha. Siis aga, nagu poolunes sosistab ta õmmelikuna: "Ma olen kodus! Kui ar - mas mu - u - si . . ."

Surm aga seisab akna sees varjates oma saaki tänavalaternaga valguse eest. Nagu tundes surma enese lähedal, tõstab kõinal oma leegi kõrgele, et võita pimedust. See on ta viimane meeletu katse, siis kustub ta.

Toas valitseb pimedus ja vaikus. Surm aga lõgistab hambaid ja irvitab. Ta on saanud jälle ühe ohvri.

V - - - .

tõsine, asjalik eesti tüüp, kuid tall ei puudunud ometi huumorit ega seltsimehelikkust ja peassi - kavakindlaid ideid. Töönimene, kellelt võis loota iga teotsemise juures tagajärgi. Kuulus ja Kirjandusringi aktiivsemate põhitugede hulka. Pidas referaate, tegi kaastööd "Aole". Kooli lõpetanud, astus ülikooli põllumajandus-osakonda. Kas see on läbi juba, ei tea. Kuid üht tean küll, et Pangodi Vainu talu saadab Tartu põllumajanduslikule näitusele iga aasta oma katsepõldudelt kaarte, otrade, maa- ja põlluheina, aedviljade ja muude taimede proove. Võib olla, et nende väljapanekutega on ühenduses kuidagi ka Ella Pastak'u isik.

Erica Plado - Tartu põliskodanik. Jälle üks neist igavesti heatujulistest T.T.G. sõpradest. Ikka rõõmus, naeratlev, optimistlik, seltsimehelik, iga T.T.G. ettevõtte puhul abivalmis. Nii oli kooliõpilasena, nii ka vilistlasena. Plado'ta ei tehtud koolis mitte midagi, ta oli ikka praktiliseks juhiks ja assistendiks igal pool. Plado'ta ei tehta ka Vilistlaskogus praegu midagi. 1922. aastast peale käib ülikoolis ja teenib, teenib ja käib ülikoolis. Kahjuks ei ole ta teenistuskohad olnud kuigi tulutoovad - harilikud juhuslikud tudongi leivateenistuse kohakesed. Ent ega need päevanured suuda murda prl. Plado jumaliku tuju - ta jääb ikka endiseks Plado'ks, tulgu või aastakümnete järgi hõbelokid pealaele. Kui viskab valge tekli pähe ja lööb laulu lahti (laulda ta armastab ja selleks on tal "ia jaal"), siis pole muud kui tõmba aga kaasa. Tudongi laulud on tal nii veres, et laulab neid vist uneski.

Anu Rennit - pärit Tarvastust, kas Suislepist, Voorust või mujalt. Pikliku näoga, lohus põskiga, valgevereline, lahjapoolne, sihvakas külaneiu. Anuks kutsuti teda rohkem kui Rennit'iks. Esimese mulje järele veidi tagasihoidlik, kuid pikema tutvumise järele päris tragi inimene. Oli nalja ja vigureid küllalt sees, samuti portsjon muretut tuju. Tegi tööd ja nägi vaeva ja kõndis klassist klassi mis kõpsub. Praegu pedagoog maal, vist seal oma kodunurgas. Enne oli kuskil mujal. On säilitanud oma endise olemuse.

Lydia Timotheus ja Olga Tobias - kaks tütarlast, saadetud meile ühe pere leiva- ja rahakoti peal. Üks neist oli Tudulinna, teine Kaukasusest - vanema- test segaste aegade tõttu eraldunud laps, jumala ihuüksinda. Et ma nende nimed viimse silmapilguni ära segasin, siis ei tea praegu kinnitada, kas oli Timotheus Tudulinna ja Tobias Kaukasusest või oli see ümberpöördukt, kuid vist oli ikka Tobias Kaukasusest. Sobiv paar. Mõlemad blond maatõug, eesti tõuverele kaunis lähedal. Pehmed loomult ja väljenduselt. Usinad õppijad. Teine neist (ei tea kumb just) ka kirjanduslike huvidega. Läksid mõlemad Petsorimaale kooli- preilnateks. Võib olla, et on praegusi seal. Kuulsin, et teisel neist, pole võimata et ka mõlemal, olevat maal elades tugevasti olutungi juure kasvanud mida koolis õieti polnud oodatagi. Kui ma selles oksin, siis vabandan siinsamas juba

ette ära. Igatahes olid nad sümpaatlik inimeste paar.

Hilda Truus - Tartust. Kutsuti sõprade vahel "Trussäka" (eriti oma parima sõbra Helene Hermann'i poolt). Pikk, sihvakas, blond, kahvatunäoline oestitüüp. Raamatutarkuselt keskmise eduga, ent patentne peremaine. "Trussä" küpsised olid üle kooli kuulsad. Armastas askeldada alalõpmata köögis ja söögitoas. Toidu retseptid olid peensustoni peas. Kooli lõpetamise järel läks kohe mehele asuniku-rühma liiderile hr. Sildkar'ile. Said asuniku krundi - Vissi mõisa südame kuskil Jõgeva või Kaarepera pool. Mees teeb "kõrget poliitikat", on Tartu maavalitsuse või volikogu ja Riigikogu liige - asuniku rühma tuus. "Trussäl" endal ammu juba pisikest peret. Saavutas nähtavasti õige ala - olla perenaine ja armastaja lasteema.

Leida Unt - Nõpst. Tugevakarakteriline daam, oskas vihastuda ja tõsist nagu toha. Oli prl Jüris'ele kaunis lähedal, kuid iseloomud läksid kogunisti lahku. Koolis korralik, asjalik, omajagu tegev. Läks ruttu mehele Taageperast pärit olevale üliõpilasele hr. Kase'le. Käis ka ülikoolis. Elab oma mehega vist Tartus.

Ella Uus - Tartust. Välimuselt tõsine, asjalik, armastas protesteerida ja salvata, ent temas peitus palju algupärast huumorit ja kavalust. Oskas olla väga lõbus; kui tahtis. Ent niipea kui oli pudenenud naljasõna suust, oli jälle surmtõsine. Kirjandus alaga kaunis kursis; tegev Kirjandusringis kui ka muus õpilaste organisatsioonides. On vist praegu kuskil lasteaednik.

Elise Viira - Viljandist. Punapõseline, naerusuine, ümmargune, lüheljas vigurivänt, kuid tervislikult hädine. Tiisikuse - idud tegid juba koolis oma tööd. Oli üliõpilaste nimekirjas kooli lõpetamise järel, kuid õppimisest ei tulnud midagi välja. Haigus muutus hädaohtlikumaks, ja juba mõnd aastat puhkab muru all.

Jää sellest lennust nimetamata rida isikuid, kes kõik olid enam-vähem tagasihoidlikud, viisakad, hästikasvatatud, usinad õpilased. - üks armsam kui teine, kuid kes just oma tagasihoidlikkusega ja korralikkusega ei lasknud esile kerkida individuaalseid jooni, mispärast on natuke raske neid lähemalt kujutella. Kokku võttes oli see klass ilmekamaid klasse endisest ajast.

(Järgneb).

Alter ego.

=====

KAKS ÕPILAST.

L.: Mis sul jälle viga on?

E.: Kuidas nii?

L.: Noh, oled nii mureliku näoga, nagu ei tea mis lahti oleks!

E.: Kas sa siis veel ei tea, et me esmaspäeval peame dialoogi ära viima!?

L.: No mis siis, kas sai ta sul liiga lühike, või?..."

E.: Teda pole veel olemaski!

L.: Mida sa siis mõtled, ta tuleb ju ikka ära teha!

E.: Muidugi tuleb toha, aga ütle millest ma kirjutän?

L.: Noh, teemid on ju käes.

E.: Teemid küll, aga neid on kolm ja milline neist võtta? Kõik on hiigla rasked.

L.: Võta "Kaks karjust."

E.: Mida tean mina nende kõnelusest, kui ma neid õieti näinudki pole!

L.: Ema ja last oled ometi näinud, kirjuta siis neist!

E.: Ema! ja lapsel pole harilikult neljaleheküljelisi kõnelusi!

L.: Võid ju puuduvad read juure luuletada.

E.: Kui hakkän luuletama, siis võib see mulle proosalise kahe tuua.

L.: Kiis luuleta kahe õpilase seisukordi kahe saamise puhul. Neid seisukordi sa ju ometi tunnud hästi.

E.: Seda küll, aga neid seisukordi ei tahaks just kiritöö kaudu avaldada.

L.: Ma pole sind veel nii häbelikuna oma seisukordade avaldamise puhul näinudki.

Aga kui sa neid nii väga häbened, siis võta fantaasia appi!

E.: No jah, ega sul muud rääkida pole, kui luuletamisest ja fantaasiast! Seda on ju nii kerge ütelda, aga hakka kirjutama, siis lendab fantaasia üle kümne lehekülje.

L.: Ega see väga tee, kui ta pikem on, aga äärmisel juhtumil võid sa teda kärpida. Ta on küll igav, see kärpimine, aga mõni inimene teeb mitu kiritööd, kasutades üht teemi.

E.: Ma ei suuda ju ülejäänud kahe päeva jooksul niipalju ära kirjutada, nagu too inimene tegi.

L.: Seda pole vajagi, sest sa ei taha ju saada kirjanikuks.

E.: Ma ei või ju tahtagi. See oleks ebaloomulik, kui ühest klassist võrsuks kaks kirjanikku, sinul näib juba selleks olevat eeldusi!

L.: Sinuga on täna võimatu kõneleda, oled lihtsalt pahuras tujus ja seepärast ei edene su kiritöö!

E.: Ma võin hommegi halvast tujust olla ja siis ei saagi mu dialoogist asja.

L.: Kui sa homme pole paremas tujus kui täna, siis istu lihtsalt laua taha, tule ta meele, mis me täna rääkisime ja kirjuta see dialoogoma vihku. Arvatavasti on see parajas pikkuses. Ja kui see sul osutub lühikeseks, jookse minu juure ja tülitseme edasi, kuni mõõt saab täis. Täna pole mul enam aega sinuga vaielda.

Ela hästi!

L.G.

MEIE KIRJANDUSLIKEST AJAKIRJUST.

Endiste kirjanduslike ajakirjade - "Loomingu" ja "Eesti Kirjanduse" - kõrvale on tekkinud uus ajakiri "Kirjanduslik Orbiit". Ilmub kaks korda kuus, iga 1. ja 15. kaupäeval. Esimene number ilmub veel enne jõulu, 2. number 15. jaanuaril. Tellimisi võetakse vastu 6 numbriga jaoks - 60 senti. Väljaandmise koht Tartus (Kastani t. 3, k. 1.). Toimetaja: Oskar Urgart. Toimetus: A. Aspel, A. Jakobson, M. Jürna, J. Schütz, A. Suik. "Kirjandusliku Orbiidi" ümber on koonduvad meie nooremad kirjanikud, teadlased ja publitsistid: Nigol Andresen, August Ammi, Aleksander Aspel, Erni Hiir, August Jakobson, Mihkel Jürna, Albert Kivikas, Alfred Kuslents, Mart Lepik, Oskar Loorits, Julius Mägiste, Ants Oras, Daniel Palgi, Johannes Schütz, Johannes Silvet (Schvalbe), Alfred Suik, Oskar Urgart, Peet Vallak.

Nagu paarist ilmunud nr-st näha, on ajakiri tugevas opositsioonis praeguste keskpõlve kirjanikkudega; arvustab kibedalt nende monopoolilist seisukohta kirjanikkude kirjus peres ja nende üleolevat iseteadvust nooremate suhtes. Teises nr-s on valusaid salvamisi Fr. Tuglas'e, Gustav Suits'u, Henrik Visnapuu, Jaan Kärner'i j.t. vastu.; saab oma osa ka kultuurkapital. Parim lugemiseväärilisem artikkel on mag. A. Ammi'lt 2. nr-s: "Millise suunas peaks arenema meie noorpõlve kirjandus oma elutundelt, ilmavaatelt ja vormilt?" Ajakirjal on ilmset sarnasust omaaegse "Odamehaga" (selle lehe algamisajalt, mitte hilisemalt) ja "Tarapita'ga", kuigi väljakallata sapp pole nii mõru kui neis. Ajakirja ilmumine oli tingitud küll kõige rohkem sellest, et nooremal generatsioonil polnud paika, kus ennast avaldada vabamalt. Meie poliitilised ajalehed, eriti Tartus, ei taha raisata sugugi ruumi kirjanduslikele küsimistele ja kirjanikkude omavahelisile asjule (viimased pole õieti nende huvides ega nende ülesannete kavas), kuna "Looming" tahab olla selleks liiga soliid ja erapooletu kõigi kirjanikkude suhtes, et mitte anda maad kirjanikkude omavahelistele lahkarvamistele. Nii siis tuli asutada oma ajakiri, kus saaks vabalt väljendada kõik, mis on kogunud südamele.

Peale "Kirjandusliku Orbiidi" on ilmunisel illustreeritud kirjanduslik kuukiri "Olion" (s.o. ära seletatud Oli - on). Väljaandjaks on Georg Naelapea (kirjaniku nimega Olaf Rood), toimetajaks David Karopun. Esimeses nr-s on ka kirjutis prof. G. Suits'ult. Kui on juba tutvunud selle ajakirjaga, võtame selle kohta pikemalt sõna.

"Loomingu" toimetajaks on uuest aastast peale kirjanik Johannes Semper. Toimetuses: A. Alle, G. Suits, H. Visnapuu. Nagu kuulda, tahtvat uus toimetaja reorganiseerida ajakirja nii mõneski suhtes. Kõige pealt olevat tal kavatsus viia ajakiri rohkem kontakti ajaga. Ka kirjanduslike arvustisi tahtvat ta korraldada kavakindlamalt kui seni. Välismaa uudisteasend pidavat leidma järjekindlat informeerimist. Võib olla, et suudab uus toimetaja äratada rohkem sümpaatiat "Loomingu" vastu, mis viimastel aastail näitas kahanemise tendentsi, milleks ei puudunud ka põhjusi.

Nagu kuulda, tahtvat uus toimetaja reorganiseerida ajakirja nii mõneski suhtes. Kõige peelt olevat tal kavatsus viia ajakiri rohkem kontakti ajaga. Ka kirjanduslikke arvustisi tahtvat ta korraldada kavakindlamalt kui seni. Välismaa uudisteosed püüavad loida järjekindlat informeerimist. Võib olla, et suudab uus toimetaja äratada rohkem sümpaatiat "loomingu" vastu, mis viimasel aastail näitas kahanemise teendentsi, milleks ei puudunud ka põhjusi.

"Eesti Kirjandus" jätkab ilmumist endiselt J. V. Veski toimetusel (toimetusliikmed Fr. Tuugas, A. Saareste, O. Looorits, H. Kraus).

Olgu tähendatud, et on ju teisigi kirjanduslikke ajakirju, nagu "Kodu", "Romaan" j. t. e., kuid need kui niisugused ei paku kirjanduse, kunsti ja rahvalike teaduse harrastajale mitte midagi.

td.

T. T. G. JÕULUÕHTU 18. DETS. 1929. a.

Järg.

(Kahtlane, kas oligi puuder, võimalik, et kriidi pulbor).

Karp ülejäänud puiduga kingiti ühele klassile.

Keegi hää laps sai aga n. n. "Joeriku päsuna", arvatavasti küll õpetajalt. Kuuldavasti olevat sääl aga väike ekvitas juhtunud: õpilase hää olevat "Weeriku päsuna" häälest kõvemaks osutunud, ja nii siis olevat ta tagasi võetud.

Toine hää laps sai jõuluvanaalt pruugitud pesupulga, suu kinni panemiseks. Kuid kahjuks puudus sel pesupulgal midagi, nii et teda mõeldavalt kasutada ei saanud.

Edasi oli ühel jälle kingitusega äpardus juhtunud, nimelt kinkis jõuluvana kellelegi krekodilli pisaraid, kohasem oleks olnud aga suur taskurätik kinkida, sest neid pisaraid on õpilasel isegi palju.

Tantsukavaleri üle, mis ka kingiti, rõõmustasid kõik.

Nii said veel paljud õpilased meelehääd (vast ka meelepaha). Ei unustatud häid õppiäid, neile kingiti T. T. G. 10 aastapäeva juubeli album.

Koolile kingiti kloss-kleidi jaoks põlle lõige, sest õpilased ütlevat, et põlled praeguse lõikega kloss-kleidi juure ei passivat.

Ka meie armsaid õpetajaid ei unustatud. Nad said : schokoladi-karpo, käsitööd j. n. e.

Nii möödus õhtu kiirelt. Jõuluvana pidavat veel mujale minema, nii tegi ta ruttu minekut.

Lõpuks oli tants. Koju minnes viidi kaasa parimaid mälestusi ja sooja meeleolu.

La.

KIRJANDUSRINGI REFERAAATKOOSOLEK.

Möödms jällegi üks neist vähestest referaatkoosolekuist, mida võiks nimetada isegi järjekorraliseks, kuna need toimuvad ikka suure ajavahomiku tagant.

Koosolek, mille kohta tahan sõna võtta, oli 24. jaanuaril s. a., algas kell 17 ja lõppes kell 19, kuigi loodeti kauem kestvat esinone referaat, mille sisu töötas olla äärmiselt huvitav, päälegi ei esinetud mitte ühe, vaid kahe referaadiga, ja õpilasi oli kogunud ka tavalisest rohkem.

Esimesena rääkis hr. dir. J. Roos teemile "Kreutzvald'i "Maa- ja merepiltide" algupära", mille hr. direktor on isiklikult avastanud ja nii erakordsel juhtumil, et kõigi silmad osutusid hämmastunuiks. Raamatu saksakeelne original on loitud vanaturult, evih suure väärtuse, ja tööstab, et seegi toos, mis arvati olevat algupärane, on Kreutzvald tõlkinud Hoffmann'i järele. Kuigi oli erutav see uudis, siiski on see natuke valus, et ikka enam ja enam paljastatakse me minoviku suurvaime kangolase vale talonti. Meel muutub nukraks, et nii vähe muistseid raamatuid võime omistada oma hiljuti ärganud kodumaa rahvale.

Üldiselt oli referaat tüse, sisukas, täpne, andmetehõlke ja faktidel põhjendev.

Järgmisena esines V-b klassi õpilane F. Kivisaar, refereerides kuulsu prantsuse

kirjaniku H. de Balzac'i hiljuti tõlgitud teost: "Isa Goriot'd". Teose analüüs pidi õieti haaravaks kujunema, tõeliselt oli küll üpris pääliskaudne ning pinnaline. Mõõnan, et pole kerge käsitleda säärast raamatut, mille tegelased on eriti tüübilised ja kelle keerulisi iseloomu on autor meisterlikult välja töötanud, ent siiski on referent liiga vähe oma ülesandesse süvenenud. Õpilane on kõiki "Isa Goriot" tegelasi poolikult, ühekülgselt valgustanud, halvasti iseloomustanud. Üldiselt on ta nad kas positiivseteks või negatiivseteks liigitanud, määritletes nad igapäevsuse raamidesse, nii uudsed ja erinevad kui nad ka ongi. Näit. on isa Goriot referendi arvates positiivne tüüp, kelle haiglast tütarde jumaldamist referent peab suurimaks hüveks, millise väite koosolijad hiljem ümber lükkasid, luues sellest paradoksi, et just liigne häämus on pahede alus.

Ega's referent teistegi tegelaste juures pikemalt peatanud. Nii näeb ta Vautrin'is ainult negatiivset isikut, kes on moraalset langemust, ilma ühegi voo ruseta. Oleks üpris huvitav olnud selle "Surma Narritaja" tõlgitsamine, kas või õpilase seisukohalt. Ent seegi omapärase maailmavaatega mees ei "väärinud" referendi tähelepanu.

Referandi lõppedes oli sõnavõtmine loid, mis arvatavasti sõltus asjaolust, et õpilastel on raske hankida uuemat kirjandust, päälegi puudub see raamat kooli raamatukogus ^{x)}, hoolimata selle suurest väärtusest. Needki vähesed, kes olid tutvunud ülalmainitud teosega, arvasid kasulikumaks oma teadmisi enesele pidada.

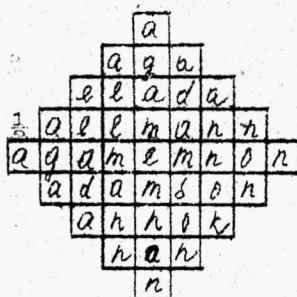
Lõppeks järgnesid läbirääkimised, kus hr. J. Roos tegi ettepaneku, määrata järgmiste referaatide ainestik. Hr. J. Roos isiklikult esitas paradokssaalse teemi, mis kõlas nii umbes, et kõigi ilukirjanduslike tööde lugemine on kahjulik. Teiseks teemiks jäi õpilaste poolt esitatud teem "Tõsine haritlane".

Sellega hajusid koosolijad.

S.V.

x)

=====
 Hindmõistatuse lahendus.
 (Vaata "T.T.G" nr. 7).
 =====

Õigeid lahendusi saadeti 5. Loosimisel sai E. Nuku "Rännakul" IV-c kl. õpilane M. Tutelberg.

=====
 Käesolevast nrist on välja jäänud hulk materjali kooli igapäevasest olust, osalt ruumipuuduse tõttu, osalt selle tõttu, et kaastöö hilja toimetuse kätte jõudis. Viimasel põhjusel on jäänud välja ka illustratsioonid.

T o i m e t t u s .

=====
 x) Referent refereeris raamatu järele, mis oli T.T.G. eesti keele aineraamatukogust.
 Toimetus.